

Spauda ir informacija

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 217/21
2021 m. gruodžio 2 d., Liuksemburgas

Generalinio advokato išvados bylose C-156/21 ir C-157/21
Vengrija ir Lenkija / Parlamentas ir Taryba

Generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona: Vengrijos ir Lenkijos ieškiniai dėl Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo teisinės valstybės principų pažeidimo atveju turi būti atmesti

Šis režimas priimtas remiantis tinkamu teisiniu pagrindu, yra suderinamas su ESS 7 straipsniu ir atitinka teisinio tikrumo principą

2020 m. gruodžio 16 d. Sąjungos teisės aktų leidėjas priėmė reglamentą¹, kuriame nustatytas bendras Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimas, kai valstybėse narėse pažeidžiami teisinės valstybės principai. Siekiant šio tikslo pagal reglamentą Tarybai Europos Komisijos prašymu leidžiama, be kita ko, patvirtinti tokias priemones, kaip mokėjimų, atliekamų iš Sąjungos biudžeto, arba vienos ar kelių iš šio biudžeto finansuojamų programų patvirtinimo sustabdymas.

Vengrija ir Lenkija pareiškė ieškinius dėl reglamento panaikinimo Europos Sąjungos Teisingumo Teisme. Jų prašymas grindžiamas, be kita ko, reglamentui priimti teisinio pagrindo nebuvimu arba tuo, kad jis yra netinkamas, jo nesuderinamumu su ESS 7 straipsniu² ir teisinio tikrumo principo pažeidimu.

Šiandien pateiktoje išvadoje generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona, visų pirma, nurodo, kad reglamento tikslas – sukurti konkretų **mechanizmą, užtikrinantį teisingą Sąjungos biudžeto vykdymą**, kai valstybė narė padaro teisinės valstybės principų pažeidimų, kurie kelia pavojų tinkamam Sąjungos lėšų valdymui arba jos finansiniams interesams. Šiomis aplinkybėmis jis pabrėžia, kad **reglamentu nesiekama apsaugoti teisinės valstybės taikant sankcijų mechanizmą, panašų į ESS 7 straipsnyje nustatytąjį, o veikiau įtvirtinama finansinių sąlygų priemonė šiai Sąjungos vertei išsaugoti**. Jo nuomone, Sąjungos institucijų vertinimo galia saugo šią teisėkūros galimybę, kuri negali būti kvalifikuojama kaip akivaizdžiai klaidinga, nes teisinės valstybės principų laikymasis gali turėti esminės reikšmės tinkamam viešųjų finansų veikimui ir teisingam Sąjungos biudžeto vykdymui.

Be to, pabrėžiama, kad reglamente reikalaujama, kad tarp teisinės valstybės principų pažeidimo ir biudžeto vykdymo būtų **pakankamai tiesioginis ryšys**, kad jis būtų taikomas **ne visiems teisinės valstybės principų pažeidimams, o tik tiems, kurie susiję su Sąjungos biudžeto valdymu**. Galutinių iš Sąjungos biudžeto finansuojamų išlaidų programų gavėjų apsauga yra tipiška ir logiška pasidalijamojo šių lėšų valdymo priemonė, todėl Sąjungos institucijų priimtą finansinę pataisą turi padengti pažeidimą padariusi valstybė narė ir to neperkelti su pažeidimu nesusijusiems lėšų gavėjams. Generalinis advokatas laikosi nuomonės, kad tiek **reglamento** tikslas, tiek turinys rodo, kad jis yra **finansinio pobūdžio taisyklė, kaip apibrėžta SESV 322 straipsnio 1 dalies a punkte**, ir kad dėl to **šis straipsnis galėjo būti tinkamas teisinis pagrindas jam priimti**.

Antra, generalinis advokatas mano, kad ESS 7 straipsnis nesuteikia teisės Sąjungos įstatymų leidėjui teisės nustatyti kito panašaus mechanizmo, kurio tikslas būtų apsaugoti teisinę valstybę ir

¹ 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo (OL L 433I, 2020, p. 1).

² Šiame straipsnyje numatoma galimybė pradėti procesą prieš valstybę narę, jei rimtai pažeidžiamos Sąjungos vertybės arba yra akivaizdi tokio pažeidimo rizika.

kuriame būtų numatytos panašios sankcijos. Vis dėlto jis nurodo, kad **ESS 7 straipsnis nedraudžia užtikrinti apsaugos kitomis priemonėmis, išskyrus šioje nuostatoje numatytas priemones**, jei jų esminės savybės skiriasi nuo minėtu straipsniu garantuojamos apsaugos. Jis primena, kad Teisingumo Teismas jau susiejo pasekmes su Sąjungos vertybių pažeidimu, ypač Europos arešto orderio ir nacionalinių teisėjų nepriklausomumo srityse, nors tais atvejais nebuvo pasiremta ESS 7 straipsniu.

Generalinis advokatas mano, kad Sąjungos institucijų, kurios konkrečiose srityse bando reaguoti į **tam tikrus** teisinės valstybės vertybės pažeidimus, turinčius įtakos biudžeto valdymui, taisyklės **yra suderinamos su Sutartimis**. Nors pagal ESS 7 straipsnį priemonių priėmimas priklauso nuo to, ar valstybė narė šiuurkščiai ir nuolat pažeidžia Sąjungos vertybes, **reglamente tik kalbama apie valstybės narės padarytą teisinės valstybės principų pažeidimą, kuris turi rimtą ir tiesioginį poveikį arba gali turėti įtakos patikimam biudžeto finansų valdymui arba Sąjungos finansinių interesų apsaugai**.

Generalinio advokato teigimu, reglamento **mechanizmas primena kitas finansines sąlygų ir biudžeto vykdymo priemones, kurios egzistuoja įvairiose Sąjungos teisės srityse**, bet nėra įtvirtintos ESS 7 straipsnyje. Be to, skirtingai nei reglamente, ESS 7 straipsnyje reikalaujama, kad būtų rimtai ir nuolat pažeidžiamos bet kurios Sąjungos vertybės, o ne tik teisinės valstybės principai. Dėl šios priežasties SESV 269 straipsnyje numatytas Teisingumo Teismo jurisdikcijos apribojimas, susijęs su ESS 7 straipsniu, netaikomas reglamentui, kuriam taikoma visapusiška SESV 263 straipsnyje numatyta teisėtumo kontrolė. Be to, reglamento 6 straipsnyje nustatyta sprendimų priėmimo tvarka skiriasi nuo nustatytosios ESS 7 straipsnyje ir nepažeidžia institucinės pusiausvyros principo, nes vykdomųjų galių priskyrimas Tarybai patenka į plačią 322 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtiną biudžeto vykdymo sąvoką ir nepažeidžia SESV 317 straipsnio, pagal kurį Komisijai suteikiami įgaliojimai vykdyti biudžetą griežtąja prasme. Generalinis advokatas mano, kad **reglamentas yra suderinamas su ESS 7 straipsniu**.

Trečia, generalinis advokatas teigia, kad nors teisinės valstybės, kaip Sąjungos vertybės, sąvoka yra plati, **Sąjungos įstatymų leidėjas yra įgaliotas apibrėžti ją** konkrečioje materialinėje srityje, pavyzdžiui, biudžeto vykdymo, siekdamas nustatyti finansinių sąlygų mechanizmą. Šiuo klausimu jis primena, kad reglamente išvardyti **septyni teisiniai principai**³, kurie turi būti aiškinami atsižvelgiant į kitas Sąjungos vertybes ir principus, įtvirtintus ESS 2 straipsnyje. Be to, reglamento 3 straipsnyje detalizuojami kai kurie teisinės valstybės principų pažeidimo požymiai, o jo 4 straipsnio 2 dalyje pateikiamas orientacinis elementų, kuriais gali būti pažeisti minėti principai, sąrašas. Tokiu būdu apribojami pažeidimai, dėl kurių gali būti priimtose reglamento sąlygų priemonės, todėl jie priklauso nuo tiesioginio ryšio su Sąjungos biudžeto vykdymu. Abu elementai pabrėžia įstatymų leidėjo pastangas palengvinti teisinės valstybės principų taikymą ir stiprinti teisinį tikrumą.

Generalinio advokato nuomone, teisinės valstybės apibūdinimas remiantis minėtais principais **atitinka minimalius aiškumo, tikslumo ir nuspėjamumo reikalavimus, kurių reikalauja teisinis tikrumas**. Iš tiesų, valstybės narės turi pakankamai žinių apie iš jų kylančius įsipareigojimus, ypač jei manoma, kad didžioji dalis jų buvo suformuoti Teisingumo Teismo jurisprudencijoje.

Susiklosčius tokioms sąlygoms **generalinis advokatas siūlo Teisingumo Teismui atmesti Vengrijos ir Lenkijos ieškinius dėl panaikinimo**.

PASTABA: Generalinio advokato išvada nėra privaloma Teisingumo Teismui. Būdami visiškai nepriklausomi, generaliniai advokatai siūlo Teisingumo Teismui teisinį bylos, už kurią jie atsakingi, išsprendimo būdą. Teisingumo Teismo teisėjai pradeda pasitarimus šioje byloje. Sprendimas bus priimtas vėliau.

³ Teisėtumas, kuris reiškia skaidrų, demokratinį, pliuralistinį ir atskaitingą teisėkūros procesą, teisinis saugumas, vykdomosios valdžios savivalės uždraudimas, veiksmingą teisminę apsaugą, kuri apima teisę kreiptis į teismą (nepriklausomos ir nešališkos teisminės institucijos, kurios laikosi pagrindinių teisių), valdžių padalijimas, nediskriminavimas ir lygybė prieš įstatymą.

PASTABA: Ieškiniu dėl panaikinimo siekiama panaikinti Sąjungos teisei prieštaraujančius Sąjungos institucijų teisės aktus. Tam tikromis sąlygomis valstybės narės, Sąjungos institucijos ir asmenys Teisingumo Teisme arba Bendrajame Teisme gali pareikšti ieškinį dėl panaikinimo. Jeigu ieškinys pagrįstas, teisės aktas panaikinamas. Atitinkama institucija turi užpildyti teisės spragą, kuri gali atsirasti panaikinus teisės aktą.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

Visas išvadų ([C-156/21](#) ir [C-157/21](#)) tekstas nuo jų perskaitymo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Nuotraukas iš išvadų skaitymo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.